

mandibularis og røtter på visdomstenener i underkjeven er spesielt godt.

Generelt kan man konkludere med at dette er en grei innføring i teori om og bruk av panoramarøntgen. Man kunne kanskje generelt ønske seg noe bedre bildekvalitet, men boken er nok ikke ment som noen referanse for røntgenbilder av patologiske prosesser.

Den kan trygt anbefales til tannlegestudenter, allmennpraktiserende tannleger som har panoramarøntgenmaskiner eller tilgang på denne type undersøkelser og til de i tannhelseteamet som utfører undersøkelsene. Man kunne likevel ønske seg noe mer om digitale panoramarøntgenundersøkelser.

Bjørn Bamse Mork-Knutsen

London: Quintessence Publishing Co. Ltd; 2006. ISBN: 1-85097-080-7.

Anne Marie Flovik:

Munnstell. Godt munnstell nødvendig og helsebringende

Dette er en viktig bok om tann- og munnstell i institusjon. Ikke fordi den inneholder ny og grensesprengende kunnskap, men fordi den tar utgangspunkt i en sykepleiers tilnærming til emnet.

Forfatteren er spesialutdannet sykepleier. Hennes kjennskap til odontologi er imponerende. Hun hevder at en altfor stor del av sykepleiernes praksis når det gjelder munnstell, kan betegnes som ustrukturert og tilfeldig. Det finnes få skrevne rutiner, og det er ingen tradisjon eller mal for at observasjoner og tiltak i forhold til munnhygiene skal dokumenteres før det har tilkommet en plagsom og behandlingstrengende situasjon. Videre fokuserer hun på Helsepersonellovens §4 som omhandler den enkelte helsearbeiders plikt til å yte helsehjelp på en faglig, forsvarlig måte. Med helsehjelp menes enhver handling som har forebyggende, diagnostisk, behandlende, helsebevarende eller rehabiliterende mål. I enkelte situasjoner vil det kunne anses uforsvarlig

å unnlate å vise omsorg. Neglisjert munnhygiene er et eksempel på dette.

Boken er liten og lettlest med A5-format. Den inneholder 7 kapitler, hvorav de første to handler om sykepleiers praksis og ansvar. De fem neste er av mer faglig odontologisk karakter. Her beskrives de fysiologiske og mikrobielle forhold i munnhulen, infeksjoner og ubehag som kan forekomme, og det gis en teoretisk og praktisk tilnærming til generelt og spesielt munnstell. Siste kapittel inneholder en del tips og det man vel gjerne vil karakterisere som «kjerringråd».

Hennes viktigste budskap kan sammenfattes i to punkter:

1. Oral helse har betydning for den generelle helse fordi pasienter som har en ren og fuktet munn i mindre grad vil utsettes for infeksjoner som kan spres til spiserør, luftrør og systemisk via blod. Hun anbefaler blant annet en liten myk tannbørste som skal brukes forsiktig for å fjerne bakteriebelegg i ganen og på tungens overflate og sidekanter.

2. Syke mennesker kan oppleve en svært plagsom munntørrehet. Dette gjelder spesielt personer som tar visse medisiner, er tilkoblet respirator eller er døende. Tungen klistrer, og man får problemer med å svelge. Det bør alltid stå friskt vann innenfor pasientens rekkevidde. Vannet kan tilsettes isbiter. Munnslimhinnen må holdes fuktig ved at det dryppes vann i munnen eller på en tupfer som deretter dras over tunge, tenner og innside av kinn. Munntørrehet kan i enkelte tilfeller lindres ved for eksempel små isbiter, ananas eller askorbinsyrepreparater.

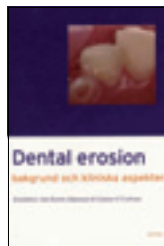
Boken er en praktisk og lettfattelig håndbok om hvorfor og hvordan godt munnstell skal utføres. Den er beregnet på helsepersonell, pasienter og pårørende, og vil være av interesse for alt tannhelsepersonell, men kanskje spesielt for tannpleierne. Dette er også grunnen til at boken står på Tannpleierutdanningens (UiB) obligatoriske pensumliste.

Gunhild Vesterhus Strand

Oslo: Akribi; 2005. ISBN 82-7950-105-3. 124 sider.

Ann-Katrin Johansson og Gunnar E. Carlsson, redaktører:

Dental erosion. Bakgrund och kliniska aspekter

Nå er den her – læreboken om dentale erosjoner som vi har ventet på. Det er et svensk produkt med 11 svenske forfattere og én norsk og én finsk medarbeider som nordiske alibi.

Blant bidragsyterne til de 12 kapitlene finner vi én psykolog, én dietetiker og én samfunnsodontolog, noe som resulterer i en ganske bred og variert dekning av temaet.

Boken starter med et interessant kapittel om dentale erosjoner og annet tannslit i et historisk perspektiv. Her påpekes f.eks. at man ikke lenger vil kunne bruke graden av attrisjon til å aldersbestemme personer, fordi tannslit nå har en helt annen bakgrunn og utvikling enn tidligere. En rask gjennomføring i histologien gir oss den nødvendige forståelse for hvordan erosjonsskader oppstår og dermed f.eks. også en lettfattelig forklaring på hvorfor fluorprofylakse har begrensede muligheter i disse tilfellene.

Det norske bidraget (også det på svensk) er skrevet av professor i samfunnsodontologi, Anne Nordrehaug Åstrøm fra Universitetet i Bergen, og setter dental erosjon inn i en større livsstilssammenheng. Det skulle garantere for relevansen for våre pasientgrupper: Sånn er det her! Her gis også en liten beskrivelse av mer moderne metoder for helseopplysning enn de gamle «moralprekenene».

I boken finner vi kriteriene for diagnostisering, en gjennomgang av typiske spørsmål som bør stilles ved anamneseopptak, undersøkelsesteknikk og prognosebedømming. Sammenhengen mellom allmenne sykdommer og dental erosjon belyses bredt, mens det legges spesiell vekt på spiseforstyrrelser.

De to siste kapitlene omhandler forebyggende arbeid både før og etter erosjonsskader har oppstått, fra storsamfunn til den enkelte eroderte tannflate, og det avrundes med en meget rikt bil-